

У XVII и највећим делом XVIII века на простору Баната, па самим тим и Панчева, улогу у збрињавању пацијената, пре свега у вађењу зуба, су имали бербери који су положили одговарајући испит. Ти бербери који су заинтересовани да заврше потребан курс су требали да буду писмени и да се служе немачким језиком. На курсу су учили пре свега основу вађења зуба, али и једно основно медицинско знање, јер су у случају епидемија ти бербери били у служби сузбијања заразних болести као помоћно санитарско особље. Испит су полагали након обављеног курса испред комисије коју је именovala одговарајућа служба Магистрата (седиште Управе Града, Градског Већа, суда и полиције). На челу те комисије је био градски физикус (члан у Управи Града, главни и одговорни доктор за координацију и спровођењу здравствене заштите становништва) и он је потписом оверавао да је тај берберин успешно савладао курс и да је способан да обавља послове мале хирургије (вађење зуба).

Први школовани зубар у Панчеву је Др Исидор Ауслендер (претпоставља се да му је изворно презиме Алфелди). У Панчево је дошао 1870 године. Он је био лекар опште медицине и зубни лекар. У почетку је радио у кући која је преко пута Трубача. 1875. године одлази из Панчева. У Панчево се вратио 1880 године. Умро је 1897 године. Др Љубомир Ненадовић је лекар опште медицине и ради у Панчеву од 1867 године. 1871 године завршио је течај у Берлину за зубног лекара па се у Панчеву бави и као зубни лекар. Др Константин Андрејевић, у Панчево долази 1877 године. На крају XIX века и у првој половини XX века у Панчеву као зубни лекари раде Др Александар Ференци, Др Габор Штајниц, Др Коста Алексић, Др Бернхард Хандлер, Др Ото Панцел. Тада у Панчеву на кратко су долазили и радили још десетак других доктора, који су се оглашавали у пружању зубарских услуга у панчевачким српским и немачким локалним листовима.

Све стоматолошке машине су радиле тако што је зубни лекар радећи у устима пацијента истовремено механички покретао машину јер је она била програмирана да ради уз физичку активност ноге терапеута (попут механичке шиваће машине). 1900. године Др Владимир Алексић у Панчеву је отворио рендген кабинет. 1902. године Др Коста Алексић је модернизовао своју стоматолошку ординацију јер је купио стоматолошку машину коју покреће електрична струја. 1902. године зубни техничар Херман Мер је отворио прву зубну технику у Панчеву. Временом у Панчеву су радили и други зубни техничари и један део њих је и отварао своје зубне технике, као што је Ото Шебек и Карло Епингер.

Након Октобарске револуције која се одиграла у Русији 1917. године из те државе у Европу је емигрирао велики број интелектуалаца. Један број руских емиграната, међу њима и зубних лекара, су 1920 године нашли уточиште и у Панчеву. У Панчеву зубни лекари који су емигрирали из Русије су пружали стоматолошке услуге у такозваној Руској болници (ту је некада била једна од Аустроугарских касарни у Панчеву, а данас на том месту је Дом Омладине, у улици Светога Саве). У Руској болници су радили као зубни лекари Др Јулијан Роковски и Др Ана Самујлович.

Након првог светског рата и уласка Срема, Бачке и Баната, па самим тим и Панчева у састав Србије и Краљевине Југославије у Панчеву све зубарске ординације су у власништву приватних зубних лекара и зубара (дентиста).

Близина Београда је омогућавала да доктори медицине на Медицинском факултету у Београду након две године тада једине специјализације буду свршени специјалисти за болести уста и зуба. Тада је постојала могућност да након три године „учења заната“ код зубног лекара и полагања стручног испита у одговарајућим институцијама у Београду полазници постану зубари (дентисти) или зубни техничари или зубни асистенти.

До краја другог светског рата у Панчеву су као зубни лекари и зубари радили и Др Никола Драгичевић, Др Александар Јанкулов, Др Константин Теофилакис, Весна Живковић-Радованчев-зубар (дентист). Зубни лекари који су тада радили у Панчеву су и Др Имре Фајер, Др

Золтан Хаубер, Др Трифун Стајић, Др Александра Грчић и Др Мориц Гонди. Зубари (дентисти) који су тада радили у Панчеву су били и: Олга Тарновска, Александар Морвај, Карло Епингер, Алдар Хербих, Десанка Јанкулов, Босиљка Марковић, Рудолф Хореш. У Панчеву тада у оквиру ординација зубних лекара, дентолошких ординација и самостално у изради зубних протетских радова раде и више зубних техничара.

Након другог светског рата, краја 1944 године, до тада приватне стоматолошке ординације, променом друштвено-политичког уређења прелазе у друштвено власништво. Тада се организују Здравствене установе и у њима стоматолошке ординације. Стоматолошка здравствена заштита је била доступна свим грађанима, а трошкове стоматолошких услуга је сносила новостворена држава, Социјалистичка Федеративна Република Југославија, преко својих Завода за социјално осигурање. Запослени у стоматолошким службама су добијали своје плате преко Републичког фонда за здравствено осигурање.

Одмах након другог светског рата и ослобођења од фашизма у Панчеву се прво отварају зубне амбуланте које су у служби војске. После другог светског рата у Панчеву се спомињу зубни лекари Др Александар Грчић, Др Трифун Стајић, Др Лајчо Хајдлер и дентисти Босиљка Марковић, Ђура Дамјанов, Десанка Јанкулов, Алдар Хербих, Катинка Алексић, Олга Тарновска. Цивилна зубна амбуланта је отворена у овиру Окружне здравствене станице у улици Омладинска 2 (то је данас улица Милоша Требињца). Ова Установа од 1948. године постаје Градска поликлиника, од 1953 године Дом народног здравља Панчевачког среза, од 1956 године је Дом народног здравља општине Панчево. Крајем 1957. и почетком 1958. године овај Дом се дели на два дела, први део у коме је Диспанзер за предшколску децу, Диспанзер за школску децу са зубном амбулантом и Диспанзер за жене остаје у истој згради, а све остале медицинске и стоматолошке службе се селе у зграду у улици Змај Јовина број 10. Те две установе су тада радиле самостално. Због те реорганизације један број зубних техничара и зубних асистената је проглашен технолошким вишком.

У Панчеву касније као зубни лекари, дентисти и виши зубари, раде и: Др Војислав Васиљевић, Др Драгутин Јовановић, Др Љубишка Јовановић, Др Вељко Кадија, Др Бошко Миковић, Дренка Пиперски-Драгановић, Александар Чајков, Винко Рајц, Мирјана Царан, Магдолна Урбан, Радован Урошевић, Радислав Ракићић, Дејан Крецуљ, Јелена Ивковић-Панић и други.

1948. године у Београду се отвара Стоматолошки факултет, због близине Београда панчевци временом све више одлазе на радовне студије на овом факултету и Панчево постаје град у коме се налази све већи број школованих стоматолога. Временом на Стоматолошком факултету у Београду и Војно медицинској академији у Београду уписују и завршавају специјалистичке студије не мали број панчевачких стоматолога.

Прва сеоска стоматолошка ординација у Панчеву је отворена у Долову, а онда 1955 године у Банатском Новом Селу, Омољици, Јабуци, Старчеву, Качареву и удругим селима; отварају се се и стоматолошке ординације у фабрикама и у градским месним заједницама, све те стоматолошке ординације су издвојено функционисале од Дома народног здравља. Град као јак привредни центар је финансијски помагао у отварању и опремању ординација.

Увидело се да због великог броја одвојених целина стоматолошких ординација, стоматолошка здравствена заштита је врло неусклађена, а и због разноликих професионалних способности кадрова и система снабдевања стоматолошким материјалима саму суштину организације је требало променити. 1963 године поново је формирана Установа са старим именом Дом народног здравља у који су обједињене стоматолошких ординација у улици Милоша Требињца 2, Змај Јовине 10 и стоматолошких ординација у градским месним заједницама у јединствену Стоматолошку службу. 1965 године Стоматолошкој служби су прикључене и сеоске

амбуланте. 1968 године Стоматолошка служба у Дому здравља је преименована у Стоматолошку поликлинику Дома здравља Панчево. 1969 године Дому здравља је прикључен Центар за мајку и дете. 1972 године Дому здравља се прикључују здравствене установе из Алибунара, Ковачице и Опова и формира се Медицински центар „Јужни Банат“.

Стоматолошке ординације у фабрикама су остале изван Стоматолошке поликлинике и функционисале су самостално, све до почетка 1969-е године када су интегрисане у једну другу Установу, која се звала Завод за здравствену заштиту са медицином рада. Овој стоматолошкој служби су се средином 70-тих година прикључиле и стоматолошка ординација са запосленима ПИК Тамиш-а. Када се изградила зграда Болнице у којој је и Завод за здравствену заштиту града Панчева, у оквиру тог крила зграде су постојале и две стоматолошке ординације које су биле у саставу Стоматолошке службе Завода за здравствену заштиту са медицином рада.

У Панчеву као једном од привредних центара СФРЈ се запошљава велики број људи који су рођени изван Панчева. Тај тренд прати и запошљавање у Стоматолошкој Поликлиници.

Запоселни у Стоматолошкој служби Дома здравља Панчево са кратком радном биографијом су приказани у књизи „Историја панчевачке зубне медицине“ из 1998 године од Др Драгише Ђорђевића. Др Драгиша Ђорђевић је више од 30 година марљиво прикупљао податке о радном ангажовању доктора стоматологије на територији града Панчева. Исти аутор је написао и књигу „Биографије лекара Панчеваца 1945 – 2005“. Ово дело обухвата податке о раду 1196 лекара који су својим радом допринели развоју струке, како у Панчеву, тако и у другим градовима. Ова два дела нам говоре да Панчево има разлога да се поноси са великим бројем квалитетних доктора стоматологије и медицине.

Планом из 1968 године покренута је акција да се самодоприносом изгради шест школа и зграда Болнице са 200 лежачева. У наредним годинама се отварају и друга одељења у оквиру Болнице.

1971. године основани су ООУР-и (Основне организације удруженог рада), једна од тих ООУР-а у оквиру Дома здравља је и ООУР зубно-лекарске службе, тада је законом било регулисано да се материјална средства предвиђена за Дом здравља по предвиђеној процедури дели на ООУР-е, за тих пет година колико је била актуелна оваква организација Стоматолошка служба се делом развила у оквиру Дома здравља.

1972 године у Скупштини општине је преложена и прихваћена још једна акција самодоприноса, а то је да се у наредних пет година узима од плате запослених два процента, а да земљорадници плате 2,5 посто на катастарски приход да би се изградила Библиотека, Дом Здравља, ОШ Васа Живковић, други део ОШ Борис Кидрич, адаптрирати зграду Гимназије и изградити Базен. Радове на изградњи Дома здравља је извела грађевинска фирма Конструктор (тада водећа панчевачка грађевинска фирма), по архитектонском пројекту архитекте Николе Динића.

Свечано отварање данашње зграде Дома здравља у улици Милоша Обреновића 2 је било 3. јуна 1977. године. Стоматолошке ординације из зграда у улици Милоша Требињца и Змај Јовине су пресељене и смештене на другом спрату новоизграђене зграде Дома здравља и обухвата површину од око 1.130 квадратних метара. Стоматолошке ординације су квалитетно урађене. У склопу Стоматолошке службе је добро опремљена орално хируршка сала, зубна техника и рендген кабинет. Локална самоуправа и фабрички буџети (пре свих Рафинерија) је помогла у опремању стоматолошких ординација и зубне технике. Стоматолошка поликлиника поред начелника, а ради квалитетније организације рада је имала и шефове на одељењима, главног зубног техничара и главну стоматолошку сестру.

1990. године новим законима је дозвољено отварање приватних стоматолошких ординација, тако да је Панчеву у наредном периоду из године у годину све више приватних

стоматолошких ординација. Прву стоматолошку ординацију је 1991. године регистровао Др Живорад Милунов.

1991. године из Медицинског центра „Јужни Банат“ су се издвојили Домови здравља из Алибунара, Ковачице и Опова. Из Медицинског центра се издваја и Завод за здравствену заштиту града Панчева. Тада Медицински центар мења име у Здравствени центар „Јужни Банат“ Панчево.

Стоматолошка служба у оквиру медицине рада се временом све више редуковала, углавном од 2000. године. Дугогодишњи шеф стоматолошке службе у медицини рада је био Др Ђорђе Кусовац, а након његовог одласка у пензију Др Кирил Михаиловски. Стоматолошка служба у медицини рада се све више редуковала зато што је временом један број запослених одлазио у пензију, један број стоматолога након завршене специјализације променом Уговора о раду није се враћао да ради у своје стоматолошке ординације у медицини рада него у служби Стоматолошке здравствене заштите Дома здравља Панчево, један број запослених је након реорганизације медицине рада преусмерен да своју даљу активност обавља у Служби стоматолошке здравствене заштите Дома здравља Панчево, један стоматолог је почетком 2006. године као део социјалног програма узео отпремнину и напустио медицину рада, један број запослених се након видно слабијег функционисања панчевачких фабрика или њиховим гашењем или приватизацијом временом усмеравао да своју радну активност продужи у Служби стоматолошке здравствене заштите Дома здравља Панчево.

2002. године у Панчеву је отворен приватни Стоматолошки факултет (огранак приватног универзитета у Новом Саду). Студенти овог факултета су и један број панчеваца. Један број панчеваца због повољнијих економских услова посећује ову Установу у добијању стоматолошких услуга.

2005. године у свеопштој реформи Државе усвојен је и нови Закон о здравственом осигурању, којим је регулисано да велики број стоматолошких услуга више не спада у групи обавезног здравственог осигурања, значи да трошкове пружања ових услуга не покрива Републички фонд за здравствено осигурање и да се оне могу пружати у Стоматолошким службама али по економском ценовнику Дома здравља (сваки Дом здравља је имао два ценовника и то ценовник за фондзовске услуге који је јединствен за целу Државу и ценовник за економске услуге који се доноси на Управном одбору Дома здравља). То је са собом од старане Министарства здравља и Института за јавно здравље Републике Србије донело и нов Кадровски план који је усклађен по доста измењеним нормативима у односу на број становника који имају право на обавезан вид здравственог осигурања, на територији који покрива Дом здравља. Републички фондови за здравствено осигурање је на рачун Домова здравља уплаћивао средства само она која су предвиђена по Кадровском нормативу. Сви Домови здравља су августа месеца 2012. године морали Министарству здравља да доставе листу запослених који ће пружати услуге из обавезног вида за здравственог осигурања, односно који ће да склопе уговор са Републичким фондом за здравствено осигурање, а по Кадровском нормативу предвиђен за тај Дом здравља. То је подразумевало да запослени који су изван кадровског норматива пружајући стоматолошке услуге по економском ценовнику Домова здравља треба да за себе зараде своје личне приходке (за те запослене су уведени термини „тржишни“ или „неуговорени са фондом“). Највећи број стоматолога који су изван Кадровских норматива у свим Домовима здравља у Републици Србији, нису у свом финансијском учинку успели да зараде личне приходке за себе, стоматолошке сетре са којима су у тиму и зубне техничаре. Домови здравља због своје скромне финансијске ситуације углавном нису могли, тамо где је велики број запослених изван Кадровског норматива, да редовно исплаћује личне приходке и тим запосленима, па им је исплата личних доходака каснила и више месеци. Због неусаглашености Закона о раду са Законом о здравственом осигурању и пратећих Правилника републичког фонда за здравствено осигурање, након добијених пресуда у

корист запослених који су изван Кадровског норматива, спроводена је принудна наплата са рачуна домова здравља за личне приходке тим запосленима са пратећим каматама. У великом броју Домова здравља је настала блокада рачуна и тиме постојала опасност за нормално функционисање целокупног Дома здравља. Такво стање у неким Домовима здравља је трајало наредних десет година (у Дому здравља Панчево такво стање је било 2013- 2015. године, локална самоуправа града Панчева је из буџета града издвојила видна средства за исплату заосталих личних доходака, надоласећих камата и судских трошкова).

Почетком 2006. године један део запослених из Стоматолошке службе у предвиђеној рационализацији броја запослених је узео отпремнине и напустио Установу. Највећи број доктора стоматологије који су тада узели отпремнину су продужили своју активност у својим приватним ординацијама.

2010. године издваја се Дом здравља из Здравственог центра „Јужни Банат“ Панчево. До тадашњи управник Дома здравља овим издвајањем постаје директор Дома здравља. Дом здравља Панчево постаје посебна здравствена установа чији је оснивач град Панчево. Стоматолошка поликлиника је постала једна од Служби Дома здравља, као Служба стоматолошке здравствене заштите. На челу Службе је начелник. Уместо до тадашњих пет шефова на одређеним специјалистичким гранама, установљена су два шефова места и то шеф Одсека дечје и превентивне стоматологије и шеф Одсека опште стоматологије.

У 2013. години Локална самоуправа је из буџета Града издвојила 1.000.000,00 динара за набавку стоматолошких материјала и тиме видно унапредила стоматолошку здравствену заштиту грађана Панчева и јужног Баната.

2014. године Дом здравља Панчево и партнерска организација коју чини Град Панчево у сарадњи са Геронтолошким центром Панчево, конкурисала у пројекту DILS (Пружање унапређених услуга на локалном нивоу, кроз повећање доступности здравствене заштите осетљивим популационим групама) који је организовало Министарство здравља Републике Србије и финансирано од стране Светске банке и Локалне самоуправе, са називом пројекта „Унапређење оралног здравља и квалитета живота старијих од 65 година на територији Града Панчева“, где би се стоматолошким услугама збринуло 400 корисника у Служби стоматолошке здравствене заштите. Тада је Дом здравља Панчево као један од ретких Домова здравља у Републици Србији са својом Службом стоматолошке здравствене заштите победила на конкурс. Пројекат је трајао пола године и са одличним успехом је у предвиђеном року и остварен. Пројектом је обухваћено 612 пацијената којима је пружено 1602 услуге у куративи и њих 400 су едуковани о правилном одржавању оралне хигијене и правилном одржавању хигијене протетских радова. Овим пројектом је унапређена стоматолошка здравствена заштита грађана Панчева јер је велики број пацијената добио стоматолошке услуге без икаквог финансијског учешћа. За остварење захтеног задатог циља у овом пројекту Светска банка је издвојила средства за набавку потребних стоматолошких материјала. Овим пројектом је Служба стоматолошке здравствене заштите од стране Светске банке и Локалне самоуправе града Панчева добила на располагању 600.000,00 динара за набавку стоматолошке опреме, што је добро дошло за набавку квалитетних апарата (техничких мотора и хелио лампе), насадних инструмената и зуботехничких инструмената у процесу израде мобилних протетских радова.

2015. године је спроведена од стране Владе Републике Србије односно Министарства здравља Републике Србије и Републичког фонда за здравствено осигурање на основу предложених критеријума од стране репрезентативних синдиката у српском здравству рационализација броја запослених у стоматолошким службама на примарном нивоу здравствене заштите. Тада је један број запослених из Службе стоматолошке здравствене заштите Дома здравља Панчево био део

социјалног програма. Тада је из примарног ниво стоматолошке здравствене заштите у Републици Србији било укупно 463 запослених који су били део социјалног програма. Из буџета Министарства здравља Републике Србије за отпремнине тих 463 запослених и за заостале трошкове издвојено је 653.039.328,00 динара.

У 2017. години стоматолошка опрема у Служби стоматолошке здравствене заштите Дома здравља Панчево је видно обновљена и унапређена. Локална смоуправа града Панчева је из буџета издвојила средства за набавку модерног Ортопан-томографског рендген апарата, са којм ретко који дом здравља у Републици Србији може да се похвали. Том приликом су издвојени средства за набавку квалитетне стоматолошке машине и столице са пропратним квалитетним насадним инструментима. Такође је настављена ваљана сарадња НИС-Рафинерија нафте Панчево и Дома здравља Панчево, која има своју традицију уназад више деценија. НИС-Рафинерија нафте Панчево је несебично уступила сву, иначе врло квалитетну, стоматолошку опрему из стоматолошке ординације и зубне технике која је била у њиховом власништву Служби стоматолошке здравствене заштите Дома здравља Панчево. Овим је омогућено унапређење стоматолошке здравствене заштите грађана Панчева, јужног Баната и свим пацијентима који стоматолошке услуге добијају у нашој Установи.

Од 1944. године па надаље, прво као шефови, а онда по новој систематизацији као начелници Стоматолошке службе који су поред рада у пружању стоматолошких услуга у стоматолошким ординацијама се вишегодишње бавили и организацијом рада своје Службе су: Др Војислав Васиљевић, Др Драгутин Јовановић, Др Љубишка Јовановић, Др Вељко Кадија, Др Дојна Зариа, Др Бошко Миковић, Др Жарко Милошевић, Др Мара Милошевић (1963-1966. и 1968-1977.), Др Драгиша Ђорђевић (1966-1968. и 1977-1978.), Др Боривоје-Бора Станковић (1978-2001., био је успешан начелник Стоматолошке поликлинике дуже од 20 година, јер је својим великим знањем посебно из области стоматолошке протетике, својим организационим способностима и ваљаним професионализмом других запослених оформио стоматолошку службу у Панчеву као једну од најбољих стоматолошких служби у држави), Др Стеван Чикош (2001-2006.), Др Зорица Парезанин (2006-2012.), Др Новица Митровић (2012-2013.), Др Тихомир Мреновић (2013-).

Служба стоматолошке здравствене заштите Дома здравља Панчево у својој историји може да се похвали изузетно квалитетним стоматолозима који су ваљаним радом оставили квалитетан траг иза себе: Др Јосиф Леополд, Др Константин Бикар, Др Мира Станковић, Др Бранко Брајовић, Др Станко Поповић, Др Ружица Бабић, Др Мирослав Савић, Др Георгије Јанкулов, Др Љубица Трајковски, Др Александар Крстић, Др Љиљана Пујић, Др Живка Недељковић, Др Доруштефан Бузејка, Др Небојша Стојадиновић, Др Ерна Радосављевић-Варга, Др Драган Дашић, Др Андријана Терзић, Др Иван Рељин, Др Вукосава Форђарини, Др Зорица Бидин, Др Надежда Мисаљевић, Др Велинка Савић, Др Мирјана Вучићевић, Др Љиљана Кокаловић, Др Славко Прванов и многи други. У Служби стоматолошке здравствене заштите заједно са тим стоматолозима је радио и велики број квалитетних стоматолошких сестара и зубних техничара.

Данас у Служби стоматолошке здравствене заштите Дома здравља Панчево (а то је четврта и пета генерација запослених од формирања Окружне здравствене станице) је радно ангажован велики број квалитетних доктора стоматологије, стоматолошких сестара, зубних и рендген техничара и то је чини једном од најбољих стоматолошких служби Домова здравља у Републици Србији. Стоматолошке ординације поред специјалистичких стоматолошких ординација које се налазе у склопу зграде Дома здравља, су и у оквиру седам основних школа (шест панчевачких основних школа и једне у Банатском Новом Селу) и у 8 насељених места (села). Служба стоматолошке здравствене заштите данас располаже са квалитетним стоматолошким

материјалима. Данас у Служби стоматолошке здравствене заштите због своје кадровске могућности и добре опремљености велики број стоматолога, стоматолошких сетара и зубних техничара обавља свој приправнички стаж. Стоматолошке сестре и зубни техничари стручни део свог државног испита полажу у Заводу за здравствену заштиту града Панчева испред комисије чији су чланови и стоматолози из Службе стоматолошке здравствене заштите Дома здравља Панчево.